

Відгук
офіційного опонента, кандидата педагогічних наук
Дементя Максима Олександровича
на дисертацію Куруч Анни Володимирівни «Формування політичної
компетентності майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних
закладах», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних
наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Військово-політична ситуація в Україні поставила на порядок денний питання удосконалення професійної підготовки офіцерських кадрів, що передбачає теоретичне обґрунтування і розробку відповідних педагогічних технологій. Дисертаційне дослідження А.В. Куруч присвячено вирішенню саме цієї проблеми в окремому її сегменті, присвяченому формуванню політичної компетентності у майбутніх офіцерів, що робить його актуальним та соціально значущим. Автор доречно зазначає, що політична компетентність є необхідною складовою інтегральної компетентності майбутніх офіцерів у зв'язку тим, що сьогодні проти України ведеться інформаційна війна, застосовуються маніпулятивні технології які дискредитують українську армію.

Висвітлюючи актуальність обраної теми, дисертант акцентує увагу на низці суперечностей між вимогами нормативних документів Збройних Сил України та Національної гвардії України до військової освіти та недостатньо реалізованим потенціалом професійної підготовки в умовах ВВНЗ щодо формування спеціальних компетентностей у майбутніх офіцерів; вимогою часу щодо необхідності формування політичної компетентності у майбутніх офіцерів та недостатньою розробленістю теоретичних та технологічних засад цього процесу; потребою в розробці науково-обґрунтованих процедур вимірювання результатів сформованості спеціальних компетентностей у майбутніх офіцерів під час навчання в ВВНЗ як складових їхньої інтегральної компетентності та їх недостатньою технологічною забезпеченістю.

Отже вважаємо, що актуальність рецензованого дисертаційного дослідження належним чином обґрунтована автором і має бути визнана не тільки в межах педагогічної науки, а й у широкому соціальному контексті.

Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичного плану наукових досліджень Національної академії Національної гвардії України «Педагогічні умови формування професійної компетентності курсантів-психологів у процесі навчання у вищому військовому навчальному закладі», «Стратегічні комунікації Національної гвардії України», кафедри креативної педагогіки та інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії «Розвиток правової компетентності молодих фахівців у післядипломній освіті», які мають державний реєстраційний номер, а теми дослідження належним чином затверджені та закоординовані.

Дисертант характеризує проблемне поле дослідження, виходячи з реалій розвитку Національної гвардії України та Збройних сил України на сучасному етапі.

Об'єкт, предмет, мета, завдання коректно визначають зміст та послідовність етапів наукового пошуку. Обрані методи створюють передумови для забезпечення всебічності наукового аналізу та об'єктивності результатів і висновків. Чітка структура дисертації послідовно відображає етапи реалізації завдань дослідження.

У рецензованій роботі реалізовано принцип системності наукового пошуку. Автор ґрунтовно дослідила основні засади компетентнісного підходу та особливості його запровадження у сфері вищої військової освіти.

Автор виявила наукове сумління в теоретичному аналізі понять, які є наскрізними для дослідження, а саме: компетентність, компетенція, політична компетентність, політична культура, компетентнісний підхід, технологічний підхід тощо. Слід підкреслити, що А.В.Куруч детально проаналізувала також роботи з військової педагогіки, що дозволило більш чітко виписати окремі спеціальні аспекти дослідження.

Такі наукові розвідки стали передумовою вироблення дослідником власного бачення сутності професійної підготовки майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах, зокрема формування у них політичної

компетентності, що включає в себе сукупність знань, умінь та інші професійно важливі якості що забезпечують їх здатність розуміти соціальні процеси в політичній сфері, активно реагувати на них у межах діючого законодавства, бути здатним формувати адекватне бачення політичних подій у підлеглих. По-перше, автор демонструє інтегроване, цілісне бачення результату. По-друге, вона акцентує увагу на значенні набутої в ході професійної підготовки політичної компетентності для роботи з особовим складом частин і підрозділів Національної гвардії України та Збройних сил України.

Можна констатувати, що А.В. Куруч уперше здійснила теоретичне обґрунтування і розробку технології формування політичної компетентності майбутніх офіцерів, яку побудовано на основі моделювання їхньої майбутньої професійної діяльності у Національній гвардії України та Збройних силах України, що підвищило якість професійної підготовки цих фахівців. Вона охарактеризувала шляхи модернізації змісту підготовки, нововведення у процесуально-діяльнісну складову підготовки тощо.

Усі теоретичні положення та висновки є достатньо обґрунтованими й дають підстави для розробки автором власної моделі технології формування політичної компетентності майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах. Цьому етапу дослідження передувало проведення аналізу сучасного стану професійної підготовки майбутніх офіцерів у ВВНЗ.

Логічна послідовність простежується в тому, що на основі розроблених теоретичних основ підготовки майбутніх офіцерів автор моделює й педагогічну технологію. Представлені такі її компоненти, як підготовчий, мотиваційно-цільовий, змістовий, процесуально-діяльнісний, контрольний-оцінний. На нашу думку, виявлене дослідником цілісне та чітке бачення педагогічної технології в цілому та кожного з її компонентів зокрема, є важливою передумовою модернізації професійної підготовки у ВВНЗ.

Здобутком дисертанта є удосконалення цілісної системи навчально-методичного забезпечення таких дисциплін як «Політологія», «Соціологія»,

факультативу «Світовий політичний процес», а також окремих модулів гуманітарних дисциплін («Історія України», «Філософія», «Правознавство», «Конфліктологія», «Психологія екстремальної діяльності», «Військова педагогіка та психологія», «Управління соціальними процесами у військових колективах»), що були модернізовані для їх використання у наскрізному формуванні політичної компетентності майбутніх офіцерів.

Для оцінювання результатів застосування педагогічної технології дисертантом створено факторно-критеріальну модель для оцінювання рівня сформованості політичної компетентності майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах, на засадах кваліметричного підходу, яка дозволяє визначити рівень і динаміку формування політичної компетентності.

Переконливим є той обсяг практичної роботи, який проведено за участю дослідника в вищих військових навчальних закладах. Дисертант доцільно використовує метод педагогічного експерименту. Вірогідність отриманих результатів підтверджується коректним застосуванням математичних методів, забезпеченою тривалістю спостережень, чітким визначенням критеріїв і показників, а на їх основі – динаміки та кінцевої сформованості політичної компетентності в майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах. Результати експерименту достатньо опрацьовані, узагальнені в таблицях і супроводжуються науковими поясненнями та висновками.

Висновки, представлені в дисертації, свідчать про цілісність і логічну завершеність дослідження та відповідають поставленим завданням. Одним із важливих висновків дослідження, на нашу думку, є те, що у процесі роботи взято до уваги основні положення теорії педагогічного моделювання і положення технологічного підходу. Розроблена педагогічна технологія формування політичної компетентності майбутніх офіцерів у ВВНЗ показана як системне утворення і складова процесу формування їх інтегральної компетентності.

Матеріали дисертаційного дослідження А.В. Куруч можуть використовуватись як викладачами ВВНЗ, так і викладачами вищих навчальних

закладів гуманітарного напрямку підготовки. Не викликає сумніву й те, що одержані в процесі дослідження результати сприятимуть подальшому розвитку вищої військової освіти.

Опрацьовані, систематизовані та узагальнені результати дослідження пройшли належну апробацію, суттєво, у цілком достатньому обсязі висвітлені у фахових виданнях. Текст дисертації добре структурований і оформлений. Автореферат відповідає структурі та змісту дисертації.

У ході наукової дискусії варто було б звернути увагу на такі пропозиції і зауваження.

1. Дисертація виграла б у разі розроблення та наведення в додатках інтегральної компетентнісної моделі військового бакалавра – випускника ВВНЗ, де бажано б було вказати місце і роль політичної компетентності майбутніх офіцерів.

2. Бажано б було зробити акцент на взаємозв'язку між формуванням політичної компетентності у майбутніх офіцерів і виховною роботою в військових колективах.

3. Доцільно було б більш детально проаналізувати аналогічний світовий досвід формування політичної компетентності у майбутніх офіцерів провідних азіатських країн для порівняння його з досвідом країн-членів НАТО й України.

4. Слід рекомендувати автору також уточнити ступінь можливості використання результатів дисертаційного дослідження в умовах навчального процесу в ЗВО гуманітарної спрямованості.

Висловлені пропозиції і зауваження не зменшують позитивної оцінки дисертації. Усі представлені автором матеріали, а саме: дисертація, автореферат, публікації відповідають установленим вимогам за змістом, структурою, обсягом. Дисертація Куруч Анни Володимирівни «Формування політичної компетентності майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних

зкладах» є завершеною науковою працею, що має теоретичне та практичне значення для теорії та методики професійної освіти і відповідає вимогам пп. 9, 11-13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук із спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри організації та технічного
забезпечення аварійно-рятувальних робіт
Національного університету
цивільного захисту України

 М.О. Демент

